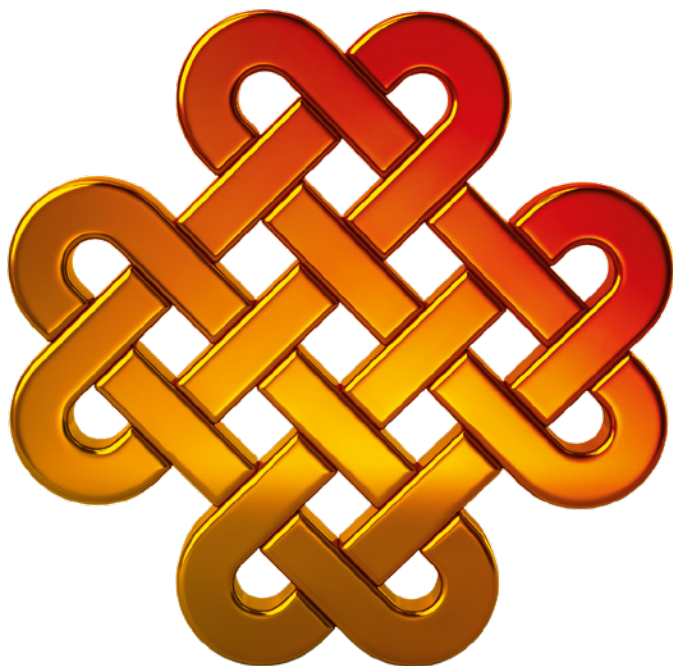

David Michie

Vtipný, optimistický příběh o následcích
našich činů od autora bestsellerové série

DALAJLAMOVA KOČKA

Zákon karmy

Veškerá pravda prochází třemi stadii. V prvním je terčem posměchu, ve druhém se setkává s prudkým odporem a nakonec je přijata jako naprostá samozřejmost. Proč tak málo věříme v karmu? Protože nepůsobí okamžitě. Co kdyby se ale následky činů a myšlenek dostavovaly ihned? Nad tím se vtipně a originálně zamýšlí David Michie, autor bestselleru *Dalajlamova kočka*.

Jednoho rána se lidé probudí a zjistí, že se působení karmy značně urychlilo. Nyní je vše dobré do několika minut odměněno, například nečekaným zbohatnutím, a naopak podvody záhy přivolávají pohromu. Jedni chápou více a více, druzí se zatvrzují. Do té doby neznámý buddhistický mnich láma Taši se stane žádaným hostem televizních pořadů a je vyhledáván pro moudré rady.

Musíme se přizpůsobovat okolnostem, nebo je realita výtvořem naší mysli? Jak vesmír odměňuje vstřícnost? A co je klíčem ke štěstí? Otevřete mysl a nechte pracovat fantazii ve světě, který již není, čím býval.

„Zákon karmy je chytrý příběh s fascinující zápletkou o následcích našich činů. Odvážné, originální téma, zahrnující učení buddhistických guruů a doslovnou aplikaci okamžité karmy, z něj dělá něco svěžího, co jste ještě neviděli.“

– Publishers Weekly

David Michie

Zákon karmy

Překlad Petr Sumcov

metafora

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.

Instant Karma © 2021 by David Michie

Original English language edition published by Conch Books
97 Barker Rd., Subaco, WA6008, Australia. Arranged via
Licensor's Agent: DropCap Inc.

Translation © Petr Sumcov, 2022

Czech edition © Grada Publishing, a. s., 2023

All rights reserved

ISBN 978-80-7625-718-4 (ePub)

ISBN 978-80-7625-717-7 (pdf)

ISBN 978-80-7625-271-4 (print)

PODĚKOVÁNÍ

Srdečně děkuji mým drahým guruům:

*Les Sheehymu, jenž je mimořádným zdrojem inspirace a moudrosti,
Geše Áčárja Thubten Lodenovi, jedinečnému mistrovi a ztělesnění dharmy,
Zasep Tulku Rinpočemu, vzácnému Vajra Áčárjovi a jogínovi.*

*Guru je Buddha, guru je dharma, guru je sángha,
guru je zdrojem všeho štěstí.*

Klaním se k zemi všem guruům, všem jim vzdávám čest a k nim utíkám do bezpečí.

*Nechť tato kniha rozšíří vlny inspirace od mých guruů
k srdcím a myslím nesčetných živých bytostí.*

*Nechť jsou všechny bytosti šťastny a mají pro štěstí pravý důvod.
Nechť jsou všechny bytosti zproštěny utrpení a jeho pravých příčin.
Nechť nejsou žádné bytosti odděleny od štěstí bez utrpení
a od veliké radosti osvobození nirvány.*

*Nechť všechny bytosti spočívají v míru a pokoji s myslí svobodnou od lpění i odporu,
ale i od lhostejnosti.*

*Veškerá pravda prochází třemi stadii.
V prvním je terčem posměchu.
Ve druhém se setkává s prudkým odporem.
Nakonec je přijata jako naprostá samozřejmost.*

ARTHUR SCHOPENHAUER (FILOSOF, 1788—1860)

Prolog

*Předchozí den
Omni, Colorado*

KDY ZAČAL GURU NA VRCHOLKU HORY ŽÍT, SI UŽ NIKDO NEpamatoval. Jeho domovem byla nepříliš velká dřevěná chata kousek od malého, ovšem malebného městečka Omni. Neměl telefon, televizi ani rádio. Stravoval se střídmě, kdo ví, zda jedl něco jiného než zeleninu, a stačila mu trocha peněz, které dostával za vyučování meditace. Nepil alkohol ani si nikdy nekupoval ony všelijaké pochoutky, které lidé považují za nezbytnost, chtěli-li si život trochu užít. Těžko byste mu hádali věk, snad něco přes padesát, ale dost možná byl i starší. Vystačil si s málem. Pokud byste se ovšem v Omni zeptali dobrých lidí – ba dokonce i těch méně dobrých –, koho považují za nejšťastnějšího člověka, okamžitě a bez zaváhání by odpověděli: „Lámu Tašiho.“

Bydlel sice stranou, jen nedaleko národního parku Skalisté hory, lidí se však nestranil. Každý týden pořádál kurzy meditace v meditačním středisku U Tiché borovice. Několikrát za měsíc navštěvoval městečko v údolí,

aby si obstaral skromný nákup. Jezdil s nákupním vozíkem po prodejně, a když někoho potkal, vždy dotyčnému pohlédl do očí, usmál se a mírně kývl hlavou. V takové chvíli se stalo cosi pozoruhodného. Osoba, která se setkala s jeho pohledem, totiž roztála.

Vůbec nezáleželo na tom, v jakém psychickém stavu se onen člověk zrovna nacházel. Někdo uspěchaně pobíhal mezi regály, jiný se unaveně ploužil, další postupoval přesně podle předem pečlivě sepsaného nákupního seznamu. Avšak všichni pocítili při setkání s lárou Tašim náhlý šok. Šlo o nečekané a prudké připomenutí, kým a čím skutečně jsou. Stěží tento zážitek popsat slovy. V jediném okamžiku spatřili důležitou pravdu o sobě samých. Jako by tento muž zcela přirozeně viděl za jejich vnější projev, který oni brali jako svou totožnost, jako sebe sama, a odrážel k nim daleko širší souvislosti. Ať zrovna procházeli jakýmkoli trápením, ať jejich mysl sužovalo cokoli, proměnilo se to v pouhou pěnu na hladině oceánu, pomíjivé zabublání, které v porovnání s nekonečnou hlubinou pod povrchem vlastně ani nic zásadního způsobit nemůže. A láma Taši hleděl tak dobrotivě a se srdečným přijetím, že lidé ucítili nával radosti. V jeho přívětivých hnědých očích spočívalo všechno to ubezpečení, které v nitru potřebovali, takže se zcela uklidnili.

Díky vlivu této své přítomnosti se láma nikdy, ani v prvních dnech po přistěhování, nesetkával se strachem, který obyvatelé malých městeček přeci jen obvykle mívají z cizinců. Měl asijské rysy, nosil červené roucho a nijak nezakrýval, že ačkoli žije v jejich světě, zcela očividně do něj nepatří. Lidé se mu však pro jeho odlišnost nevyhýbali, ba naopak jej aktivně vyhledávali.

Pauline Taylorová, která provozovala na kraji města útulek pro nalezená zvířata, pokaždé vyhlížela, až z kopce pojedou lámovo staré světle zelené volvo, všeho nechala a v nejpříhodnější chvíli vyrazila, aby se s ním dole ve

městě setkala. Se slzami v očích vypravovala každému, kdo byl ochoten naslouchat, že nikdy necítila tolik bezpodmínečné lásky, jako když před lety u regálů s pracími prášky poprvé narazila na lámu Tašiho.

Pan Hawke, emeritní profesor z Princetonu, se prakticky k nikomu nechtěl intelektuálně sklánět, ovšem na lámu se vrhal, jakmile jej spatřil, a naléhal, aby s ním zašel do kavárny Upraženo a zodpověděl mu otázky týkající se kvantové fyziky.

Dokonce i Margarita Mooreová, jež se zavidou odmítala každého, kdo nebyl „znovuzrozeným“ křesťanem, heterosexuálem, a ještě k tomu věrným zastáncem druhého dodatku Ústavy USA, byla jednoho dne spatřena, která lámu Tašiho před kostelem *popadla za ruce* a vášnivě přisvědčovala, že existuje pouze jediná nejvyšší skutečnost, a když si ji přejeme prožít, musíme se nejprve vzdát utkvělého názoru na sebe sama. To, co jí láma v tu chvíli odpovídal, se zdálo – dokonce i jí – natolik očividné, že zkrátka nebylo možné nesouhlasit.

Po několika hodinách, když působení jeho přítomnosti začalo slábnout, sklouzla paní Mooreová opět do svých navyklých stanovisek. Nicméně v onu chvíli před kostelem byl pohled na ni vskutku mimořádný!

Láma Taši byl v městečku natolik oblíben, že lidé v žertu tvrdili, že požehnání od gurua z vrcholku hory je zárukou vítězství ve volbách. Když se kdosi lámy otázel, zda by on sám nechtěl kandidovat, jeho obličej se sraštil, šedavá bradka se roztrásla a on se s náramnou chutí hlasitě rozesmál, jako by byl tento nápad podařeným vtípem o totálním nesmyslu. A o totální nesmysl v určitém ohledu šlo. Na druhou stranu však nikoli.

Jakmile totiž vznikla představa, že by láma Taši mohl lidi zastupovat na radnici, v Kongresu, nebo dokonce – a pročpak ne? – v Senátu, jen obtížně se jí zbavovalo. Čas od času se jej někdo znovu zeptal: „Zvážil byste úřad starosty,

lámo Taši?“ Nebo: „Ucházeli byste se o místo v Kongresu?“ A on pokaždé odpověděl stejným, tajemným způsobem. Podíval se tázajícímu s povzbudivým výrazem do očí a řekl: „Kladete mi nesprávnou otázku, příteli. Jestliže chceme dojít k užitečné odpovědi, je zapotřebí pokládat užitečné otázky.“

Láma Taši sice nebyl poustevníkem, avšak při návštěvě města v něm příliš času nemarnil a v restauracích a kavárnách se nezdržoval, pokud ho do nich nezatáhl profesor Hawke či někdo podobný. Nikdo proto vlastně příliš nevěděl o praktikách, díky kterým jej provázela ta zvláštní přítomnost, ona zdánlivě kouzelná aura, jež z něj vyzařovala, kamkoli přišel. Když se jej za ta léta občas někdo zeptal, čemu vlastně věří, odpověděl vždy přiměřeně podle toho, kdo se tázal, a použil pro něj nejvhodnější slova přinášející nejvzácnější ze všech darů – totiž naději.

Kathy Brantonové, mladé ženě, která se pokoušela velmi rázným vystupováním překonat dětství plné týrání, jednoduše vysvětlil, že věří v láskyplnou laskavost. Kdyby takovou přeslazenost Kathy slyšela od kohokoli jiného, naježila by se. Guruova přítomnost byla ale natolik nefalšovaná a soucítění v jeho očích tak přijímající, že odcházela podivuhodně povznesena.

Když se ho tázala Maria Flaviová, odpadlá katolička plná pocitů viny, ukázal láma vzhůru na čistě modrou klenbu jarní oblohy rozpínající se od obzoru k obzoru: „Jsme stejní jako ona. Jsme dokonale čistí. Je úplně jedno, jaké mraky přicházejí a jak dlouho zůstávají, naši pravou podstatu nám poskvřnit nemohou. *Toto* v nás zůstává neporušené a zářivé.“

Maria na odchodu cítila jakousi jemnou lehkost, jako by z ní bylo nečekaně sejmuto břemeno, které nevědomky celý život nosila na ramenou.

Občas láma Taši nepoužil žádná slova. Jednou na něj kývl teenager Darius, syn Angela a Gwen Stylesových, tr-

pící mozkovou obrnou. Láma Taši popošel do polostínu k invalidnímu vozíku, na němž chlapec zkřiveně seděl a čekal na matku nakupující v obchodě. Nemoc zdeformovala Dariovo tělo, mysl však zůstala v pořádku. Lámu Tašiho ve městě zahlédl už dříve, všiml si jeho výrazného roucha.

Když guru přistoupil, položil mu Darius otázku pomocí nesrozumitelných zvuků, jež láma nemohl pochopit, tedy přinejmenším ne pomocí sluchu. To ovšem nevadilo. Láma Taši se naklonil, uchopil chlapce za pravou ruku a pohlédl mu do očí.

Darius se cítil hrozně nsvůj, a nejen proto, že je v blízkosti cizího muže v podivném úboru. Byl citlivější k mimoslovní komunikaci více než většina lidí, a tak vnímal tu prostou guruovu dobrotu, která se mu zdála zprvu až nesnesitelná.

Po chvíli však vzhlédl, podíval se mu do očí a netrvalo dlouho a začal se také usmívat. Dál držel lámovu pravou rukou a přitom se na vozíku posunul tak, aby mohl zvednout levici a prsty se dotknout jeho srdce.

Láma Taši přikývl.

Pro Daria to bylo jedno z velmi mála setkání, při nichž ho matka nestřežila. A přineslo mu největší užitek.

Takto láma Taši nabízel lidem, mezi kterými žil, neustále dar naděje. Naděje, která inspiruje k pohledu do nitra a sebezpřijetí. Naděje, která přináší pozitivní změnu.

PROTOŽE NEUZNÁVAL OBVYKLÉ KONVENCE A ZAŽITÁ PŘESVĚDČENÍ, nebylo vlastně jasné, proč si zvolil stát se členem zrovna jejich komunity. Návštěvníkům meditačního střediska U Tiché borovice řekl, že je s nimi, aby jim pomáhal prožít pravou podstatu jejich myslí. Tomovi a Tině Jacksonovým,

tedy svým sousedům v ulici Na Supím vrchu, vysvětlil, že jeho chata je ideálním místem k meditování.

Jediná bytost, které odhalil pravdu o něco více, byla jeho společnice na chatě, siamská kočka Šánti. Do života lámy Tašiho nepřišla Šánti proto, že by si ji plánovitě pořídil, nýbrž – jak to ostatně fungovalo v prakticky celém jeho životě – se to prostě spontánně stalo. Jednoho dne, když meditoval, zkrátka vlezla otevřeným oknem a uvelebila se vedle něj. Od té doby se nikdy nerozhodla pro odchod.

Čas od času láma natáhl ruku a pohlídl Šánti lebedící si na prosluněném parapetu nebo vyhrávající se večer před plápolajícím krbem.

„No ovšem, toto je to nejkrásnější místo, nejvhodnější pro čekání, že ano, milá Šánti?“ a podrbal ji na nakrmeném bříšku. „Dokonalé místo pro naše vyčkávání.“

Na co přesně čekají, více nerozvedl. Jí to ale nevadilo, hlavně, že dál pokračoval tento příjemný čas. A pochopitelně, pokud pokračovalo drbání na bříšku.

Odpoledne před oním navýsost mimořádným dnem se láma Taši vydal směrem k domu Jacksonových, svých sousedů. Protože bydlel až na samotném konci ulice Na Supím vrchu, ještě o něco výše než oni, je záhy po svém nastěhování znal od vidění ještě dříve, než se spolu skutečně setkali. Tom měl vysokou postavu se širokými rameny a chodil velmi vzpřímeně, takže vyvolával dojem nepřemožitelnosti. Tina, pokaždé upravená, živá a kurážná, byla vždy v akci. Pokud zrovna nevytvářela extravagantní květinovou výzdobu pro nějakou svatbu, křtiny nebo jiné významné události v městečku, věnovala se většinou rostlinstvu. Obzvláštní radost jí přinášela šalvěj, rozkošně kvetoucí v koších zavěšených po celé délce jejich balkónu.

U Jacksonových se neustále stavovali Tomovi kamarádi z armády. Jejich dům fungoval jako jakési centrum

mejdauů. Během prvních let zel jejich balkon jen málokterý víkendový večer prázdnotou. Většinou se na něm kochali panoramatickým výhledem na skrovnou chatu lámy Tašiho přátelé s manželkami či přítelkyně s manžely a muži se družně poplácávali po ramenou či zádech.

Neustálá zábava poblíž vrcholku kopce nijak nerušila lámův denní program. Občasné doléhání hudby či smích, zanesený k němu nočním vánkem, nikdy nebyly natolik hlasité, aby jej probudily, byť se ke spánku ukládal již v devět hodin. A když se ve tři hodiny ráno budil k meditaci a pohlédl na dokonalý klid měsícem zalitého údolí, připadal si, jako by byl jediným člověkem na světě.

V průběhu dalších desetiletí rušný společenský život v sousedním domě postupně ustával. Tom se začal hrbit a Tina zpomalila. Stárnutí se nedalo vyhnout, ačkoli stárnutí nebylo to jediné, co u Toma a následně také u Tiny vyvolávalo změnu. Byl zde závažnější důvod, proč bývalý plukovník tráví na balkóně tolik osamělých hodin a mlčky hledí do noci, jen se sklenkou bourbonu v ruce.

Cosi, co byl dříve schopen potlačovat, rozumově si vysvětlit či ignorovat po celou dobu profesního života, nyní využilo klidu důchodu, začalo se vynořovat ze sklepení podvědomí a pronikalo do bdělého vědomí. Cosi, co se dříve zjevovalo pouze v jeho nejhroznějších nočních můrách, se začalo vykrádat ven v těch nejméně očekávaných okamžicích, a jakmile to zahlédl, zcela to zaměstnalo veškerou jeho pozornost. Děsilo ho to, dělalo se mu špatně a cítil se mizerně. Bylo pro něj však příliš těžké přiznat to sobě i komukoli dalšímu.

Láma Taši si toho velmi dobře všiml hned při prvním setkání. Stalo se to pár měsíců po jeho nastěhování, právě když táhl popelnici na konec ulice, kde každý týden probíhal svoz odpadu. Tom ve stejnou chvíli přivezl jejich popelnici, měl ji naloženou na korbě svého chlapácky vyhlížejícího pickupu. Ohlédl se, spatřil přicházejícího

souseda a instinktivně zaujal obrannou pózu profesionálního vojáka.

Když láma Taši pohlédl do jeho jasných modrých očí, okamžitě viděl, co nosí ten muž v srdci, a jeho tvář začala vyzařovat chápaté soucítění.

Tom zrozpačitěl a nevěděl, jak reagovat. Dosud se před nikým necítil tak odkrytý, zejména co se týče oné největší hrůzy. Úspěšně ji totiž skrýval a pochyboval, že by ji někdo mohl zahlédnout, ba že by vůbec někdo mohl vytušit, že v sobě něco takového skrývá. A teď byl tímto očividně čestným mužem zaskočen a nevěděl, jak se chovat. Dozajista nebyl připraven na vlnu přívětivosti, která k němu plynula z láмова srdce a kvůli které si začínal podivně uvědomovat sám sebe a cítit se naprosto bezcenně. Ukryl se proto za dobře nacvičenou zdvořilost a trval na tom, že lámu Tašiho odveze zpět k jeho domu. Po celou cestu pak obšírně rozpravoval o místní praxi svozu komunálního odpadu.

Od následujícího týdne se Tom po cestě s plnou popelnicí vždy zastavoval i pro popelnici souseda a později téhož dne mu ji vyprázdněnou opět autem přivezl. A když v zimě sněžilo nejvíc, odhrabával sníh v ulici Na Supím vrchu nejen před vlastním vchodem, ale i před vchodem lámovým.

Pokud by to někomu přišlo divné, Tom by mu vysvětlil, že je důležité být dobrým a pozorným sousedem. Věc sahala ovšem daleko hlouběji. Když opravoval svou kamennou zídku, pustil se i do zídky lámy Tašiho a strávil na ní týden práce. A když láma odjel na dva měsíce do Himálaje navštívit svého staříčkého gurua, pár kolegů a rodinu, po návratu zjistil, že mu Tom nově zateplil celou chatu, takže byla chráněna nejen před nejhorším mrazem v zimě, ale i spalujícím horkem v létě.

Láma Taši vždy srdečně vyjádřil díky za sousedovu pozornost, oba s Tomem nicméně věděli, že Tom ve skuteč-

nosti netouží po jeho vděčnosti. Šlo mu o cosi, co nebyl schopen sám vynést na povrch.

Láma Taši se mu pokoušel přiblížit, nejprve měsíce, pak roky. Při některých rozhovorech jej takřka fyzicky vytrhoval ze spárů oné hypnotizující nestvůry. Nemohl si nevšimnout ironie osudu, že muž, který bydlí nejbližší, který mu v praktických ohledech nejvíce pomáhá a který nejzoufaleji potřebuje jeho pomoc, je zároveň tím, jenž se mu nejzarytěji uzavírá.

Tak dost! Láma Taši pochopil, že ve světě brzy dojde k dosud nevídanému otřesu a že Tom dostane obrovskou šanci zbavit se té příšery, která z něj pozvolna ždímá život. Všechno dosavadní povzbuzování selhalo. Je třeba změnit přístup.

Tříkrát zaklepal na dveře Jacksonových. Chvilku trvalo, než se klika pohnula a ve dveřích se objevil Tom. Jejich pohledy se opět setkaly. Opět to stejné porozumění v lámových očích, které s hlubokou účastí zrcadlily, jak moc se ona temnota v Tomově životě rozrostla.

Tom jej provedl předsíní krásně prosvětlenou proskleným stropem, uprostřed níž stál velký stůl. Dříve býval vždy vyzdoben květinovými aranžemi od Tiny, plný nádherných květů a zeleně. Teď tu stál holý, pouhá velká, prázdná, naleštěná plocha. Došli do salónku, který ústil na balkón, před lety epicentrum Tomova společenského života. Na stěnách visely fotografie válečných lodí, stíhacích letounů a na nejčestnějším místě dvě muškety značky Enfield, ještě z doby války Severu proti Jihu. Zadnímu koutu dominoval klavír, na který se nikdy nehrálo. Balkón, který kdysi překypoval záplavou květin v zavěšených květináčích, připomínajících babylonské zahrady, jak občas Tom ironicky označoval výtvary své manželky, byl podivně pustý.

„Přišel jsem vás poprosit o laskavost,“ začal láma Taši, jakmile se usadili. „Asi mne bude od zítřka zapotřebí jinde

a chtěl jsem se vás zeptat, zda byste nemohl zajít ke mně do chaty, pokud zde nebudu, a nenakrmil Šánti?“

Tom přikývl. „Samozřejmě.“

Chvilku se domlouvali na čase, hovořili o tom, kde je uloženo krmení a jak střídat jeho druhy, kudy Šánti přichází dovnitř a odchází ven, zešíroka se pustili do tématu teplého jarního počasí a jeho vlivu na černé medvědy, kteří se nyní probouzejí ze zimního spánku dříve, než je obvyklé.

Klábosení se ubíralo vlastní cestou. Pak nastalo podivné ticho. Teď, anebo nikdy.

Láma Taši se obrátil směrem k balkónu, na němž Tom vysedával sám večer za večerem. „Vídám vás vždycky večer,“ řekl.

Tom následoval směr jeho pohledu, jako by pozoroval zmenšeninu sebe sama, a zabořil se do křesla.

„Mám rád bourbon,“ vysvětlil a naklonil hlavu směrem k baru v rohu místnosti, pyšníci mu se celou řadou lahví tvrdého alkoholu seřazených s vojenskou přesností u zrcadlové stěny.

Láma Taši pozoroval tu spoustu lihovin. „Alkohol,“ přikývl moudře, „občas si říkám, že působí podobně jako meditace.“

Tom nadzvedl obočí. „Jak to myslíte?“

„Nezmění nic,“ vysvětloval láma, „ale může změnit způsob, jak se ohledně něčeho cítíte. Dočasně.“

Tom věděl přesně, kam láma míří a které dveře se znovu pokouší otevřít. Neodpověděl, jen reflexivně provedl úhybný manévř a sklopil pohled k podlaze.

„Pomáhá vám usnout, že?“ zkusil to láma.

Tom dlouho nic neříkal, pak jen zabručel: „Anestetikum.“

Láma Taši přitakal. „Tlumení bolesti.“

„Nejspíš mi chcete naznačit, že bych místo toho měl meditovat,“ bleskl Tom očima plnýma otevřeného odpo-

ru. „Jenomže celé hodiny sedět, to není můj šálek kávy. Potřebuji aktivitu.“

Teď se dostali na stejnou vlnovou délku. Tom připustil, že má vnitřní problém, a dal najevo svou tvrdohlavost. A pouze díky tomu, že viděl lámovo srdečné soucítění, mohl Taši udělat něco, co Tom vůbec nečekal. Zatímco na lámu zkoumavě hleděl modrýma očima, jež byly tak světlé, jako by neměly barvu vůbec, láma Taši mu náhle začal zrcadlit zcela odlišnou realitu.

Dobromyslné přijetí, které Tom dobře znal, bylo pryč, a namísto něj se setkal s tak mocným pohledem, jaký dosud nezažil. Naháněl větší strach než ty největší hrozby, které zažil v armádě. Ten pohled byl ještě zlověstnější, neboť jej konfrontoval se skutečností, které se po celá desetiletí snažil vyhnout, totiž s trápením ve vlastní mysli. Nepopsatelná hrůza, jíž byl před lety svědkem a před níž se nedalo utéct. Strach pronikající až do morku kostí, který se stal hlavním námětem jeho myšlenek. Nyní se zrcadlil v očích jeho souseda s reálností, která s sebou nesla naléhavé a mocné varování. Už se nemůže vyhýbat palčivému tušení, že ať je momentální trýzeň jakkoli silná, proti tomu, co přijde, pokud se něco nezmění, to ještě nic není.

Co bude dělat, až nebude mít balkón, na němž může sedět, a bourbon na tlumení bolesti? Co bude dělat, až zemře a jeho mysl, instinktivně přitahovaná k oné hrůze, se v ní zcela rozpustí? Bez podpory těla, bez kotvy, která by jej držela na místě, kam se bude moci vrátit, byť jen pro dočasnou úlevu? Bez kotvy těla zůstane tvář v tvář budoucnosti, která přesahuje děsy z obrazů od Hieronyma Bosche. Cožpak toto není definice pekla – neustávající prožívání intenzivní, neúprosné bolesti, která nepolevuje? Možná ho již dříve zahlédl a pokoušel se tu představu zaplašit, ona se však nyní zrcadlila v mohutné hněvivosti lámova pohledu a nedalo se jí vyhnout.

„Souhlasím, že je nutné něco s tím dělat,“ pronesl láma Taši po chvíli, která se zdála jako celý další život.

Tom celý nesvůj sledoval, jak se výraz tváře jeho souseda navrácí do obvyklého klidného stavu. Nikdy by si nepomyslel, že tento guru s jemným vystupováním disponuje takovouto mocí, jež dokáže otrást nitrem člověka. S chvěním si uvědomil, proč mu láma Taši vždycky projevoval soucítění – ne pouze kvůli tomu, co ho trápí nyní, nýbrž kvůli tomu, co jej čeká. Pochopil, že se věci ještě zhorší.

Láma Taši věděl, že Tom mu věnuje soustředěnou pozornost. „V budoucnosti není nic rozhodnutého,“ řekl, čímž odpověděl přímo na Tomovy myšlenky. „Příčiny toho, co si přejete zakoušet, vytváříte vy. Svou realitu si tvoříte *sám*.“

Zavládlo dlouhé ticho, během něhož Tom vstřebával, co se právě stalo. Pak se s upřeným pohledem zeptal: „Co tedy navrhuje?“

POZDĚJI TÉHOŽ DNE SE LÁMA TAŠI PŘED ULEHNUTÍM JEŠTĚ POSTAVIL PŘED DOMEK A HLEDĚL DO TMY – tmy, která pro jeho souseda představovala dějiště hrůzy, zdroj zlověstných příšer, jež ho přicházely mučit, skrz naskrz jej provrtávaly děsem, a přece se jim stále znovu a znovu dařilo přimět ho, aby se k nim večer za večerem vracel, vždy s bourbonem v ruce.

Pro lámu Tašiho nemohlo být nic více vzdálené. Hodiny strávené ve tmě pro něj znamenaly úchvatný čas, kdy ustávala oslňující aktivita světa a začínaly se zjevovat jemné skutečnosti, ukazující na čarokrásný smysl bytí. Bublaající potůček za okrajem skály, napájející šťavnaté pastviny v okolí, bylo možné zaslechnout, jen když umlkl denní šum. Pak se tento věrný dárce života ozýval jako sladká

ukolébavka. Úplně nahoře na nebi na tmu vyčkával měsíc s hvězdami a poté, co se rozhostila, zaplnil společně s nimi oblohu vesmírnými vzory plnými kouzelných možností.

Z tohoto nezměrného prostoru povstávaly všechny věci, trvaly a pak pomíjely. Neustávající pohyb stále se proměňujícího tance elementů byl trvalou připomínkou prchavosti. Neboť jestliže nic není trvalé, potom je možné cokoli. Jedinou jistotou je změna.

Na okno chaty vyskočila Šánti, mňoukla, vznešeně se hlavou otřela o jeho rám a podrbala se. Láma Taši ji uchopil, něžně si ji uložil na klín. Hleděli spolu na velebnost oblohy a navzájem se hřáli.

„Ano, má milá. Vše se musí změnit,“ řekl láma. „Otázka pouze zní jak.“

Probud' se a ucítíš vůni kávy!

Pátek

8:00 (východní standardní čas, USA)

6:00 (horský standardní čas, USA)

5:00 (tichomořský standardní čas, USA)

Mysl kráčí před každou aktivitou.

Veškeré skutky jsou tvořeny myslí i prováděny myslí.

*Hovoří-li nebo jedná-li někdo s nemocnou myslí, následuje ho utrpení
stejně, jako kolo následuje kopyta osla táhnoucího vůz.*

Mysl kráčí před každou aktivitou.

Veškeré skutky jsou tvořeny myslí i prováděny myslí.

*Hovoří-li nebo jedná-li někdo s jasnou myslí, následuje ho štěstí
stejně jistě jako jeho stín.*

BUDDHA [5. STOLETÍ PŘ. N. L.]

I

Wall Street, New York

AMY ROBBINSOVÁ VHODILA MINCI DO ČAPKY BEZDOMOVCE. Dělávala to tak téměř každý pátek. U vchodu do obchodu sedával stále stejný chlápek, divoký a neupravený, tváře ošlehané sluncem a větrem.

„Pánbůh požehnej!“ ozval se jako obvykle, když mince zacinkala o ostatní.

„Vám taky,“ zamumlala Amy.

Kousek dál na stejné straně ulice stála kavárna. V pátek sem Amy většinou zašla dřív, aby si dopřála cappuccino jako odměnu za to, že přežila další týden ve městě. Odměna poněkud skrovná, jenomže musí přece trochu počítat, když žije z platu řadové finanční analytičky.

Ve frontě v kavárně Brew Ha před ní stáli tři lidé. Za přístrojem na cappuccino pohledem zachytila Jordana, který se na ni zasmál a pozvedl obočí.

Přikývla a také se usmála.

Během uplynulých měsíců si už zapamatoval, co si objednává, a tak když platila, vonělo už její cappuccino na pultě, kouřilo se z něj a na pěně stálo její jméno. Když

se to stalo poprvé, byla celá nadšená, a nejen proto, že si vytáhlý Jordan očividně vzpomněl, jak se jmenuje. Bylo to také poprvé, co si připadala, že sem zapadla. Jako někdo, kdo je odtud. Někdo, kdo o sobě klidně může mluvit jako o Newyorčanovi, tak jako to dělají ostatní.

Do té doby se stále cítila jako šedá myška z venkova. Hezká tvář, perfektně nalíčené oči a přitažlivá postava mohly snad budit vstřícnost u lidí tam doma v Aubrey, v Texasu, jenomže tohle je New York. Tady si přišla jako napodobenina, když se snažila tu žít. Byly i doby, kdy zvažovala, zda v tom ještě pokračovat. Ošuntělý byt, denní dojíždění, mizerná výplata. Poháněl ji však vyšší účel – jako bezpočet ostatních před ní, i ona věřila, že už prostě tím, že tu bude, přijde jednoho dne na způsob, jak uvést ve skutečnost svá nejhlubší přání.

Dokud se to nestane, je Brew Ha její svatyní, jejím místekem, kde se cítí fajn. To proto, že při popíjení cappuccina každý pátek nostalgicky vzpomínala na všechno to dobro doma v Aubrey, jako třeba na pana Deala a jeho koně, o něž se starala v útulku pro koně Bluegrass Horse Sanctuary, zejména na milovaného Bleska, na němž jezdila od dětství. Zatímco si vychutnávala svou kávu, připomínala si, proč je tady.

Přátelům tam doma se vždy líbilo, jak stylově zařízený má pokoj, soudobě a se šmrncem, i když nemohli najít správná slova, aby dokázali popsat, jaké pocity mají z toho, co ona vymyslela a uskutečnila. Říkali proto, že „to má prostě v oku“. Ví, které věci k sobě jdou. Z tohoto důvodu se také rozhodla, že začne studovat bytový design, jen co pochopí, jak to v New Yorku chodí, a nalezne v sobě více jistoty pro uskutečnění svých snů.

Po víkendech se Amy procházela po novém sousedství v Brooklynu, občas se zastavila před nějakým domem a představovala si, jaké by to bylo v něm bydlet. Její nejoblíbenější byla úchvatná budova Woodrowa Wilsona ve

stylu art deco. Vábila ji tolik, že se dokonce odvážila vejít do jejího prostorného mramorového vestibulu a obdivovala i anglický park. Ceny bytů v tomto domě začínaly na půlmilionu dolarů, a pokud měly dva pokoje, stály přinejmenším dvakrát tolik. To by v Sharma Funds musela z analytičky povýšit na obchodníka, aby si takový byt mohla dovolit.

Onoho rána, když už před ní ve frontě zbýval poslední zákazník, ucítila Amy v kabelce slabé zavrnění. Vyndala tedy telefon a otevřela novou zprávu. Tolik ji zarazila, že si vůbec nevšimla, že na ni mezitím přišla řada. Jordan i dívka na kase na ni museli unisono zavolat jménem, a teprve tak ji vrátili do reality.

Když vzhledla od displeje, měla ve tváři výraz poblázněného nadšení.

2

Omni, Colorado

MARGARITA OTEVŘELA DVEŘE OD AUTA A OPATRNĚ POLOŽILA na sedadlo spolujezdce krabici se dvěma velkými baleními kávy Americano. Byla to Bobova oblíbená, původem přímo z regionu Huila v Kolumbii. Takže kromě toho, že se k Bobovi domů vrátí dřív, ještě mu jako další bonus přiveze tenhle dárek.

Původně se měla vrátit letadlem z New Yorku až k večeru, nicméně pravidelná týdenní porada pěkně odsýpala, takže už včera odpoledne město opustila a přespala u sestry v Denveru. Ráno si přivstala. Bobovi nevolala, chtěla ho příjemně překvapit. Poslední dobou oba dost pracovali přesčas. Vždyť je konec týdne, mohou si přece orazit společně. Zajedou do nějaké nóbl restaurace na oběd a pak mají spoustu dalších možností. Některé si už představovala.

Zabouchla dveře, obešla SUV ke dveřím řidiče a mírně se pousmála při vzpomínce na poslední nákup kávy zde. Ten den se také vracela dřív a přivezla Bobovi jeho oblíbený druh. Snad to tenkrát bylo její delší nepřítomností,

snad tím kafem, možná obojím dohromady, na manžela to ovšem zapůsobilo neočekávaně sexuálně. Bylo to hezké.

Po jedenadvaceti letech manželství se plamen jejich vášně nevyhnutelně zmenšil do jakési úsporné podoby. Ona tehdejší káva však zaúčinkovala jako klestí vhozené na pohasínající uhlíky. Zcela nenadálé vzplanutí touhy, při němž vystřídali několik různých míst v domě způsobem, jakým to nedělali od dob, co spolu v mládí chodili. Ještě že Gabby už bydlela na koleji!

Margarita si nemohla odpustit úvahy o tom, zda její příjezd opět neodstartuje nějakou takovou prudkou nevázanost. Sklopila stínítko na čelním okně a v malém zrcátku si zkontrolovala obličej. Jako obvykle touto ranní dobou nebylo zrcátko zrovna milosrdné. Rychle si prsty prohrábla nakrátko sestříhané tmavé vlasy a na chvíli spočinula pohledem na bronzem poprášených tvářích. Pak si zkontrolovala řasenku a zaměřila se na to, co Bob vždycky označoval za její nejatraktivnější stránku, totiž živé latinskoamerické oči. Pleť sice časem povadla a křivky se vlivem menopauzy prohloubily, takže v ní tyto neodvratné změny občas vyvolávaly zoufalství, avšak sexualita se ukázala být nanejvýše nepředvídatelná a jiskra touhy byla schopná znovu přeskočit bez ohledu na ztenčenou pokožku a povislá prsa. Jako by tělesnost byla pouze jednou stránkou věci. Margarita opět přiklápěla zrcátko a uvažovala o téhle konkrétní životní síle, kterou již považovala za uzavřenou minulost, ale která byla schopna se takhle náhle v pozdějším věku znovu vynořit.

Zas tak dlouho o tom ale nepřemýšlela.

Když totiž zavírala dveře od auta, zahlédla důvěrně známou postavu. Byl dost daleko, tak dvě stě metrů, na venkovních schodech. Ale i kdyby byl dvakrát tak daleko, a i kdyby na sobě neměl tu džunglově zelenou bundu, kterou koupili loni na Kostarice, stejně by ho hned poznala.

Co propána dělá na schodech k bytu nad knihkupectvím Paige Turnerové? A ještě k tomu takhle ráno?

V mysli se jí teprve tvořily otázky, když se za ním objevila druhá postava. On se otočil a Margarita zahlédla růžový župan. Žena mu dala ruce kolem ramen. Políbil ji, nikoli však jako při srdečném přátelském loučení. Intimnost jejich objetí byla nepochybná. Vrátil se dovnitř a rychle za sebou zavřel dveře.

Šokovaná Margarita se za volantem nemohla ani pohnout.

3

Beverly Hills, Los Angeles

DAN KAVANA, NEJOBLÍBENĚJŠÍ Z ČERNOŠSKÝCH MODERÁTORŮ TELEvizních zpráv Ameriky, zrovna spal, když mu zazvonil mobil. Nahmátl jej na nočním stolku a jak byl zvyklý, pokoušel se vypnout budík, než mu došlo, že to vůbec není budík, nýbrž že mu někdo volá. Šéfredaktor zpravodajství. Už měl být vzhůru *před hodinou*.

Posadil se na posteli a odkašlal si, aby neměl ospalý hlas.

„Kde teď seš?“ Jeho šéf Nick Nalder nikdy neztrácel čas zdvořilostmi.

„Akorát jsem na odchodu.“ Tak by to stejně obvykle bylo. „Co se děje?“

„Nakažlivá bakterie.“

Otřesený Dan odkopal peřinu a vyskočil z postele. Nic nezvedne sledovanost více než hrozba nákazy. Čím hroživější, tím lepší. „Kde to je?“ zeptal se už po cestě na záchod, když mačkal vypínač.

„V New Yorku na Times Square, ve Zlatavých stehýnkách.“

Zlatavá stehýnka jsou největší řetězec fastfoodových restaurací v USA. A Times Square – co může být ještě blíže srdci Ameriky?

„Jak moc nakažlivá je?“

Nalder už ale mezitím, jak to měl ve zvyku, mluvil v kanceláři na někoho úplně jiného a Dan váhal, zda to, co před chvílí slyšel, vůbec patřilo jemu.

„Prostě sem doraz, jak nejrychlejš můžeš,“ zkrátil to Nalder. „Dneska se tu dějou zasraně divný věci.“

Dan nechápal, jak je možné, že mu budík nezazvonil včas. Asi ho nějak mimoděk vypnul. Teď se musí bleskově umýt. Tammy, jeho žena, odjela řečnit na konferenci afroamerických podnikatelek. Takže se dnes musí postarat o Maddie. Jejich dvaadvacetiletá dcera si před dvěma lety při autonehodě zlomila krční páteř, takže teď je kvadruplegička. Nikdy nebyla ranní ptáče. Dostat ji z postele a do koupelny teď ale zabere klidně půlhoдинu.

Rychle se začal holit a stiskl vytáčení na Jacindu, hlavní pečovatelku. Nezvedla to. Nebrali to ani další dva, tři lidé z asistenční služby. Dan jim všem zanechal během své ranní rutiny zprávy. Po špičkách vstoupil do Maddieina pokoje, který byl dle jejího přání tím nejtemnějším a nejtišším v celém domě. Stěží rozeznal její tvář na polštáři, slyšel však, jak pomalu a pravidelně dýchá. Ani náznak, že by o něm věděla.

„Ptáčátko,“ zašeptal ze zvyku její přezdívkou, téměř neslyšně.

Dveře jejího pokoje opět zavřel a proběhl chodbou, narychlo popadl telefon, klíče a zamířil k limuzíně, která na něj i s řidičem už čekala před domem.

Cítil se strašně, že nechává svou ochrnutou dceru samotnou v prázdném domě. Nikdy předtím to neudělal, a kdyby se byl probudil včas, nebo kdyby se neděla zásadní věc, převratná zpráva, neudělal by to ani teď. Po Mad-

dieině úrazu se s Tammy dohodli, že se o ni společně postarají, dali si závazek, který oba vždy dodrželi.

Až doted.

4

Montpelier, Vermont

GRACE ARLINGHAMOVÁ ZAVŘELA DVEŘE SVÉHO DOMKU A OPATRNĚ přešla dlážděnou verandu, pevně sevřela zábradlí a po pěti schodech sestoupila na cestičku. Dole zůstala stát a pravou rukou si upravila šátek, který jí zakrýval holou hlavu. Pohyb, jenž se za posledních šest měsíců stal už návykem.

V prvních týdnech po vypadání vlasů se těšila, až se toho šátku zase zbaví. Kdy asi to chmýří zase vybudí do bohatého účesu, na který je zvyklá? Vždyť už to, konec konců, jednou prodělala. Diagnóza. Léčba. Pomalý návrat ze stavu onkologické pacientky do normální, každodenní reality učitelky klavíru v Montpelier. I když se ta obnovená realita přeci jen jakýmsi nedefinovatelným způsobem změnila.

Po posledních dvou tomografiích se Grace snažila potlačit veškerá očekávání. Očekávání ohledně vlasů, a vlastně ohledně čehokoli. Když se ze zvyku vynořovaly myšlenky na budoucnost, jako například kdy má začít připravovat studenty klavíru na závěrečné zkoušky nebo

kam vyjet s rodinou na Den díkůvzdání, okamžitě je zahнала. Je možné, že za pět měsíců žádné studenty mít nebude. A bude ráda, když se Díkůvzdání dožije.

Doktor Roberts jí ukazoval obrázky z pozitronové emisní tomografie. Během poslední návštěvy k ní na její vlastní žádost otočil velkou obrazovku počítače, přisedl si k ní a citlivě jí vysvětloval význam těch černých stínů, které zlověstně rychle rostly v jejím břiše. Lékařský žargon týkající se rakoviny znala už z dřívějška, takže jí nemusel vykládat význam slov jako „metastázovat“ či „čtvrtá fáze“. A když se rozhovořil o možnosti paliativní péče, pochopila, že se ocitla na cestě, ze které není návratu. Když jí prvně diagnostikovali rakovinu, boj s nemocí vyhrála. Pak uběhlo několik let bez nálezu. V šedesáti dvou letech doufala, že ještě bude svědkem mnoha krásných sezón v nádherných vermontských lesech, jenomže teď již ví, že výsada dlouhověkosti se neuděluje každému.

Kdyby šlo jen o ni, vyrovnala by se s tím. Jenomže jen o ni nejde. Jsou zde jiní, na ní zcela závislé bytosti. Především z tohohle byla nesnesitelně smutná. Kvůli nim tajila své emoce, ale ne vždy se jí to dařilo. Občas se musela stáhnout do pokoje, zavřít dveře a tiše se vyplakat. Ležela tam s bolestí v srdci při představě, jak se jejich životy změní, až s nimi nebude a nebude jim dávat lásku.

Cítila, že se na ni dívají z okna. Otočila se a zamávala.

Hůlku nepotřebovala, ale chodila pomalu, a navíc dávala bedlivý pozor na to, co se nachází před ní.

Když došla k brance v bílém laťkovém plotu v přední části pozemku, zastavila se. Zaujalo ji něco v ptačím pítku pár metrů před ní. Popošla blíže a spatřila, že do něj spadla včelka. Zoufale sebou mlátila ve vodě a při zápase o život vysílala vlnky po celé hladině.

Grace se shýbla pro spadlý list a naklonila se nad pítko. Po několika pokusech se jí podařilo lístkem nabrat drobné zápasící stvoření a položit ho na nedaleký kámen

poskytující dost prostoru pro oschnutí a odpočinek. Přitom si opakovala větu, již kdysi četla a která v několika slovech shrnuje vše, na čem doopravdy záleží. Řčení, které se během let stalo jejím vlastním: „Kéž jsou všechny bytosti osvobozeny od utrpení.“

Grace se na pár okamžiků pozdržela a včelu sledovala. V tichosti si přála, aby se vzpamatovala. Naučila se během takovýchto chvil soustředit. Ony malé věci, jimž se naučila, byly ve skutečnosti věcmi velmi velkými. Malé černo-zlaté tělíčko se chvíli nehýbalo, těžko říci, jak dlouho se vlastně ve vodě topilo a jak vyčerpané muselo po tom existenčním zápase být.

Po docela dlouhé chvíli včela zakmitala jedním křídlem a pak druhým. To vypadalo nadějně. Pak se trochu nahrabila a zdálo se, že si chce předními nožičkami otřít hlavu. Grace, zcela ponořená do pozorování, vítala tyto pohyby s úlevou v srdci. A také s dalším radostným očekáváním. Dřívější záchrany včel probíhaly tak nějak mimochodem, dnes však včelí zotavování předznamenávalo cosi, co chtěla vidět ze všeho nejvíc. A vskutku, po několika dalších sekundách otírání hlavičky a protahování nohou včela párkrát rozevřela obě křídla, zatočila se dokolečka – a vzlétla. Grace se dívala, jak velkým obloukem nabírá výšku, obléhá zeď domu a mizí z dohledu. Se spokojeným úsměvem se pak znovu vydala k brance. Na pár chvil nenesla břemeno vlastního já.

Nyní čekala ve zdravotním středisku. Na snímkování byla podle plánu již brzo ráno. Pak krevní test. Ještě si zašla do bufetu na horkou čokoládu, než radiolog prozkoumá výsledky a pošle je jejímu lékaři. Schůzka s doktorem Robertsem měla začít již před půl hodinou.

Obyčejně býval přesný. Jiní onkologové, které znala, zacházeli s pacienty, jako by měli v životě ještě spoustu času, což vyznívalo dost ironicky a všímala si toho po-

každé. Navíc to působilo krutě. Na celé tomografii bylo nejhorší to čekání potom. Jednou slyšela, jak to kdosi trefně nazval „tomostrachie“.

Tu právě teď v čekárně doktora Robertse zažívala. Předchozí pacient odešel již před více než třiceti minutami. Každým okamžikem se mohou otevřít dveře a ona bude uvedena dovnitř. Sestra však namísto toho přešla místnost a sedla si vedle ní.

„Doktor Roberts se vám bude věnovat, jen co to bude možné, paní Arlinghamová,“ pravila sympatickým hlasem. „Má vaše snímky. Jen si chce ještě promluvit s radiologem.“

„Rozumím,“ hlesla Grace.

„Bude tu co nevidět,“ usmála se sestra.

To je divné, doktor Roberts ještě nikdy konzultaci s radiologem nepotřeboval, pomyslela si Grace neklidně. Co za tím vězí?

5

*O deset dnů dříve
Meditační středisko U Tiché borovice
Omni, Colorado*

„**J**AK TO, ŽE V KARMU NEVĚŘÍ VŠICHNI?“ Dotaz byl vznesen až na konci pravidelné večerní lekce, kterou láma Taši vedl. Žena, která otázku položila, nebyla hloupá. Sedávala takto v první řadě celá léta. Megan Mitchellová byla jednou z lámových nejoddanějších žákyň. Blížila se jí čtyřicítka, měla dvě děti a její jasné modré oči v kombinaci s červenými tvářemi vypovídaly o ženě pečující o rodinu, a přitom nezapomínající na sebe, o ženě zvědavé. Když znovu poslouchala lámův výklad karmy, přišel jí zákon příčiny a následku natolik očividný a životně důležitý, že jí ta otázka jednoduše vylétla z úst.

Láma Taši se rozhlédl po místnosti osvětlené svíčkami, v níž na meditačních polštářích seděli studenti. Ti byli rádi, že Megan tu otázku položila. Rinpoče (toto slovo znamená „velevzácný“ a bývá používáno k uctivému oslovení lámů) může chvíli počkat a odpovědět v nejpříhodnější okamžik, přičemž k odpovědi využívá osobní zážitky

i historické příběhy a odkazy na posvátné spisy. Do doby, než odpoví, si žáci prostě mohou užívat pobývání v jeho přítomnosti. Což také bylo pravým důvodem, proč se k němu vraceli týdny a týdny. Měsíce. Vlastně roky.

Když se totiž s lámou Tašim nacházeli ve stejné místnosti, cítili se vtahováni do pocitu klidného oceánu. Přitahováni do stavu, jenž je hluboce tichý a přijímající a který se zdá zcela přirozený, jakmile je vytáhne z jejich běžného vnímání do širší perspektivy, v níž mizí jindy neustálý proud vnitřních myšlenkových komentářů.

Láma Taši se do dotazu vcítil a se spikleneckým úsměvem se pak rozhlédl po ostatních. „Chcete někdo zkusit na Meganinu otázku odpovědět?“

Místností prolétl závan večerního vánku a rozptýlil již zklidněné obláčky kadidla. V bronzových mističkách desítek olejových lampiček u nohou Buddhovy sochy se rozkmitaly plamínky.

Bob, v košili s knoflíčkovým límečkem a v obleku pro muže středního věku ve stylu sportovní elegance, si nejprve odkašlal: „Naše západní kultura prostě v karmu nevěří,“ začal. „Sice o ní máme určitou představu, používáme to slovo, když spolu mluvíme, ale nechováme se, jako by existovala.“

„Ano,“ pokýval láma Taši a na chvíli se na Bobovi zastavil pohledem, takže ten si připadal, že láma o *tom* určitě ví. Bob nepochyboval, že rinpoče je jasnovidný, což je přirozený důsledek jasné mysli. Zda však vidí jeho konkrétní situaci a co si o ní myslí, tím se nezabýval. Ani to vědět nechtěl. Velmi se snažil vyhybat každému pomýšlení na knihkupectví Paige Turnerové, na svou milenkou Beth i na její byt v patře nad prodejnou. V guruově přítomnosti těmto myšlenkám bránil vstoupit do hlavy.

„Jenže dokonce ani ve společnostech, které koncept karmy přijímají po celá tisíciletí,“ opáčil láma, „většina lidí v souladu se zákonem příčiny a následku nežije.“

Chantelle, další ze žákyň v první řadě, koutkem oka pohlédla na Megan. „Možná proto, že je to moc veliké břemeno – chápeš, ne? – připustit, že cokoli zažíváš, je důsledkem příčin, které jsi vytvořila. Když se nedaří, je daleko snazší nadávat na situaci nebo někoho jiného.“

„Dobrá úvaha,“ kývl láma Taši.

Z jeho výrazu však bylo zřejmé, že čeká ještě na jinou odpověď. Něco přehlédli. Zdálo se, že sleduje jejich myšlenkové pochody a baví se tím, že zrovna tato odpověď jim uniká.

Všichni se pečlivě vyhýbali jeho přímému pohledu.

„Důvod je *jednoduchý*,“ povzbuzoval je.

Protože od nich ani po další pauze žádnou odpověď nedostal, nakonec je z jejich trápení vysvobodil.

„Lidé nevěří v karmu, protože nepřichází okamžitě,“ řekl. „Kdyby následek přicházel ihned po příčině, bylo by to bez pochyb a otázek.“

Místností proběhla téměř hmatatelná vlna uvědomění a hned za ní příliv energie, když si žáci začali vyměňovat pohledy a představovat si, jak by asi vypadala realita, již láma právě popsal. Čas a prostor by v mžiku reagovaly na každou příčinu. Meditační místnost zaplnily tvořivé fantazie.

„Představte si, že by karma jednoho dne začala fungovat hned,“ navrhl Anton, kameraman a umělecký grafik, jehož dlouhé černé vlasy stažené do culíku ostře kontrastovaly s neuvěřitelně bledou tváří. „To by byl pěkný bláznec!“

Několik dalších propuklo v smích. Skoro jako by láma Taši vypustil z láhve nezbedného ducha. Chantelle a Megan si vesele zakryly ústa dlaněmi.

„Jakmile by lidem došlo, co se děje,“ řekla Megan, „začala by úplná revoluce.“

Láma Taši souhlasně kývl hlavou. „Dost bláznivé, ano. Pro některé by to zprvu znamenalo okamžité štěstí, pro

jiné okamžité neštěstí. A pak spousta proměn, jak by každý člověk zjišťoval, že neexistuje nic, co by nemělo nějakou předtím vytvořenou příčinu. Toto je přeci karma, nebo snad ne?“

Studenti přikyvovali a on dodal: „Prosím o definici karmy!“

V jistém ohledu byl rinpoče v zásadních věcech spíše stará škola. Od svých žáků očekával, že si klíčové definice a principy budou pamatovat, takže když položí otázku ohledně tématu, které s nimi opakovaně probíral, bez zaváhání a jednohlasně odpoví: „Zákon příčiny a následku.“

„A jaké jsou čtyři hlavní stránky karmy?“

„Následky jsou odrazem příčin,“ recitovali. „Pozitivní karma přináší pouze pozitivní následky. Negativní karma přináší pouze negativní následky.“

Souhlasně kývl a potvrdil první bod vztyčením palce.

„Karma se zesiluje,“ pokračovali žáci. Zdvihl pochvalně i ukazováček.

K dalšímu prstu se vztahovalo: „Nemohou být následky bez předchozího vytvoření příčin.“

A čtvrtá stránka karmy: „Každá akce přináší následek naprosto jistě.“

„Dobře, dobře! *Teorii* už znáte,“ zasmál se.

Zdá se to Bobovi, nebo se láma Taši teď dívá přímo na něj?

Rinpoče se na své židli předklonil a snížil tón hlasu, jak to dělával vždy, když chtěl něco obzvlášť zdůraznit: „Karma záleží pouze na vás. Pochopíte-li, jak funguje, pak rozhodujete o své budoucnosti sami. To je celé. Naučte se zvládnout karmu, abyste mohli vytvářet realitu, kterou si přejete. Dalo by se říci, že karma je vrchol všeho sebevzdělávání. Velkým paradoxem je, že jestliže toužíme po transformaci a nejvyšším naplnění, musíme přesunout pozornost ze sebe na ostatní. Skutečně přijímáme tehdy, když skutečně dáváme.“